

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

УНИВЕРЗИТЕТСКИ БИЛТЕН

август 2009 година
Штип

Број 25, 14 август 2009 година

СОДРЖИНА

РЕФЕРАТ за избор на еден наставник во сите звања за наставно-уметничкото подрачје ликовна уметност на Педагошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	3
РЕФЕРАТ за избор на наставник во насловно звање насловен доцент за наставно-уметничкото подрачје флејта на Факултет за музичка уметност при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	7
РЕФЕРАТ за избор на наставник за наставно-научната област монетарна економија на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	9
РЕФЕРАТ за избор на помлад асистент/асистент од областа машинство на Машински факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	15
РЕЦЕНЗИЈА за ракописот за учебникот „Генеza на рудни наоѓалишта“ од проф. д-р Тодор Серафимовски, Факултет за природни и технички науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	17

Издавач:

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

Главен и одговорен уредник: проф. д-р Саша Митрев
Уредници: проф. д-р Борис Крстев, м-р Ристо Костуранов
Лектор: Даница Гавриловска-Атанасовска
Техничко уредување: Славе Димитров

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИКОТ „ГЕНЕЗА НА РУДНИ НАОЃАЛИШТА“
ОД ПРОФ. Д-Р ТОДОР СЕРАФИМОВСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИРОДНИ И
ТЕХНИЧКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за природни и технички науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, бр. 2202-127/3 од 10.7.2009 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Тадеј Доленец, редовен професор на Наравнословно-технички факултет, Универзитет во Љубљана, Словенија, и д-р Раде Јеленковиќ, редовен професор на Рударско-геолошкиот факултет, Белград, Србија, со задача да изготви писмен извештај-рецензија на ракописот за учебникот „Генеza на рудни наоѓалишта“, поднесен од авторот **д-р Тодор Серафимовски**, редовен професор на Факултетот за природни и технички науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

По добивањето на материјалот и прегледот на ракописот за учебникот „Генеza на рудни наоѓалишта“ од проф. д-р Тодор Серафимовски, Комисијата во наведениот состав го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот за учебникот „Генеza на рудни наоѓалишта“, поднесен од авторот д-р Тодор Серафимовски, редовен професор на Факултетот за природни и технички науки при Универзитетот „Гоце Делчев“, е пишуван на македонски јазик и кирилско писмо со латински илустрации на имиња на странски автори кои задолжително се пишуваат во оригинална форма. Композицијата на ракописот за предметниот учебник по обем, структура, илустрации и детален опис во целост одговара на намената за која е пишуван и слободно можеме да кажеме дека е компатибилен со многу ретки учебници од ваков вид кои досега се имаат појавено во печат, воопшто. Во тој контекст, веднаш сакаме да потенцираме дека ова ќе биде голем придонес за развојот на овој дел од геолошката образовна наука на просторите од Балканскиот Полуостров и многу пошироко, бидејќи материјалот заслужува секаква почит.

Вкупниот обем на ракописот за учебникот „Генеza на рудни наоѓалишта“ изнесува 524 страници текст, отпечатен на А4 формат, со 62 табели и 420 илустрации, во кои, главно, се презентирани скици, профили, дијаграми, фотографии и др. Свкупниот материјал содржан во ракописот за наведениот учебник е класифициран во пет основни поглавја, во кои понатаму се издвојуваат 29 поглавја во кои се третираат одредените генетски типови на наоѓалишта. Во понатамошната градација авторот многу искусно и професионално ги подредил сите потребни елементи за квалитетно да се опише еден генетски тип. За да се добие покомплетен впечаток во основната содржина на учебникот, како и да се потенцираат наши видувања за одредени поглавја содржани во рамките на ракописот на учебникот „Генеza на рудни наоѓалишта“, во понатамошниот преглед ние посебно ќе се задржиме на секое од петте основни поглавја.

I. Општи карактеристики на рудните наоѓалишта

Во рамките на ова поглавје авторот вкомпонирал девет потпоглавја кои ја третираат проблематиката на оние параметри и фактори на рудните наоѓалишта, кои во основа имаат за цел да го воведат читателот во областа на рудните наоѓалишта. Оттука во рамките на овој основен дел авторот ги презентира податоците за дефинирањето на рудните наоѓалишта, нивните услови за просторно и временско разместување, историскиот развој на осознавањето на рудните наоѓалишта, принципите на моделскиот пристап на современото презентирање на рудните наоѓалишта и др. Исто така, овде е направен еден интересен пристап кон вклучувањето на таканаречените посредни методи во проучувањето на рудните наоѓалишта, што по наше мислење е направен чекор напред кон поквалитетното појаснување на одредени процеси кои се во функција на генетските толкувања на

рудните наоѓалишта. Тука, пред сè, треба да се потенцираат изотопските проучувања, проучувањата на гасно-течните инклузии, геотермобарометријата и др. Во продолжение ова основно поглавје ги содржи неопходните информации поврзани за минералните асоцијации и рудните парагенези, потоа склопот на рудите кај рудните наоѓалишта, проследени со нови содржини и нови детали, осврт на морфологијата на рудните тела со јасно истакнати карактеристични примери на морфолошки облици на рудни тела во светски познати рудници и др. Треба да се истакне и внесениот металогенетски пристап за проучувањето на просторниот и временскиот распоред на рудните наоѓалишта, каде авторот ги има потенцирано современите концепции кои во последно време доминираат на светската сцена од оваа област. На крајот од ова основно поглавје, авторот ја дава класификацијата на рудните наоѓалишта и го појаснува сопствениот принцип применет во дадената класификација.

II. Ендогени наоѓалишта

По многу нешто ова претставува основно поглавје во рамките на предметниот учебник, не само според презентираниот обем, туку и по значењето како во образовна, научна, така и во економска смисла. Имено, во групата на ендогени наоѓалишта постојат исклучително голем број наоѓалишта во светот и кај нас, чие проучување, запознавање, истражување и експлоатација се одвива со векови. Треба да се истакне фактот дека авторот во рамките на одредените генетски групи од овие ендогени наоѓалишта дава карактеристични примери на такви циновски наоѓалишта во светот, кои и во денешни услови имаат исклучително влијание врз економскиот развој на земјите во кои се наоѓаат истите. Од генетски аспект, ова основно поглавје е посебно значајно, затоа што во него се обработени осум генетски стадиуми за настанок на рудните наоѓалишта кои имаат апсолутно свои специфики и посебни белези кои ги карактеризираат одредени групи на наоѓалишта. За комплетната обработена материја да биде попростапна до оние читатели за кои и е наменет овој учебник, авторот се потрудил ендогените наоѓалишта најнапред да ги подели во две групи (наоѓалишта од типот “Senzu Strichtu” и “Senzu Latu”), а потоа одредени генетски стадиуми во рамките на овие групи да ги деталзира и одделните наоѓалишта во нивни рамки да ги систематизира. Имено, покрај јасното одвојување на магматските наоѓалишта во потесна смисла на зборот (наоѓалишта на ликвидни сегрегати, наоѓалишта на кристализациони диференцијати, кимберлитски наоѓалишта и карбонатитски наоѓалишта), од постмагматските наоѓалишта (пегматитски наоѓалишта, скарновски наоѓалишта, албититско-грајзенски наоѓалишта, хидротермални наоѓалишта и порфирски наоѓалишта), авторот прави и квалитативно нов пристап во систематиката на одделните генетски типови, каде покрај истакнувањето на најзначајните карактеристики на секој генетски тип, посебно го дава генетскиот модел за секој од нив, како и систематизирањето на најзначајните наоѓалишта во светот и во Македонија.

III. Преодна група на наоѓалишта

Во третото основно поглавје од презентираниот материјал во ракописот на овој учебник, авторот прикажал три генетски стадиуми на наоѓалишта, секој од нив со бројни специфики и големи предизвици, сместени во една таканаречена преодна група на наоѓалишта. Ние како Комисија ја акцептираме оваа новина во прегледот на рудните наоѓалишта, бидејќи авторот со своето искуство, умешност и знаење покажал дека оваа група на наоѓалишта може и треба да биде издвоена како таква. Веројатно во некоја друга пригода и во некое друго време таа може да добие и некоја доаѓавка на своето име, но јасно останува и за во иднина дека оваа група наоѓалишта, од една страна, ја прави врската со постмагматските наоѓалишта, а од друга страна, со чисто седиментните наоѓалишта. Станува збор за генетски типови како што се вулканогенео-седиментните наоѓалишта, нискотемпературните немагматогени наоѓалишта познати во светот како Мисисипи Вали тип и Карлинските типови на наоѓалишта на злато. Сите побројани генетски стадиуми денес имаат исклучително голем научен интерес, затоа што наоѓалиштата настанати во рамките на овие генетски типови во денешни услови се од огромен економски интерес, особено на западните компании. Од таму и фактот што најголем дел од овие наоѓалишта

денес се презентирани во најеминентните светски и европски списанија, кои очигледно авторот максимално ги има ползувано. Ова е само еден од фактите кој укажува на сериозниот пристап кој бил користен при оформувањето на ракописот на овој редок, но многу значаен учебник од областа на создавањето на рудните наоѓалишта.

IV. Егзогени наоѓалишта

Егзогените наоѓалишта по многу нешта треба да бидат рамо до рамо со ендегените наоѓалишта, меѓутоа по обем, атрактивност и бројност тие се сепак далеку зад ендегените наоѓалишта. Оваа констатација е реалност во светот при проучувањето на овие типови на наоѓалишта. Ова јасно се гледа и од презентираниот материјал во рамките на ракописот за „Генеза на рудни наоѓалишта“. Сепак, ние со задоволство констатираме дека авторот успеал максимално да се посвети за да го даде својот придонес во подобрувањето на реалната слика за одредени генетски типови во рамките на егзогените наоѓалишта. Во тој контекст, тој користејќи ги погодностите кои денес ги нудат современите библиотеки и електронскиот начин на комуникација, како и сопствените искуства, успеал да внесе многу нови содржини и илустрации во скоро сите издвоени генетски типови на наоѓалишта. Генерално, тој и овде се задржал на двете поголеми групи на наоѓалишта кои ги дефинираат од една страна наоѓалиштата на кората на распаѓање, а од друга страна чисто седиментните наоѓалишта. Во рамките на кората на распаѓање посебно добро се третираат латеритските наоѓалишта на никел, потоа инфилтрационите наоѓалишта на уран, а од делот на наоѓалиштата на преобразување, акцентот е ставен на зоните на секундарното сулфидно збогатување, кои ги карактеризираат голем број наоѓалишта на бакар со примарен сиромашен состав на основните метали. Во групата на чисто седиментни наоѓалишта тежиштето е ставено на наоѓалиштата на механички седименти кои, главно, ги третираат наносните наоѓалишта на злато и хемогените наоѓалишта кои имаат свои карактеристични примери во седиментните наоѓалишта на злато, манган, уран, боксит и др. Тука авторот успеал и малку повеќе да им се посвети на наоѓалиштата од Југоисточна Европа, каде објективно вакви типови на наоѓалишта и постојат. Делот на биогените наоѓалишта е со мал простор, бидејќи тие и објективно подетално се третираат во рамките на енергетските суровини.

V. Метаморфни наоѓалишта

Следејќи ги севкупните сознанија за условите на настанокот на рудните наоѓалишта, метаморфните наоѓалишта отсекогаш ја претставувале таа трета група на наоѓалишта од најстарите класификации на рудните наоѓалишта кои во основа ги содржеле ендегените, егзогените и метаморфогените наоѓалишта. Неспорно е дека и во рамките на овој материјал за учебникот генеза на рудни наоѓалишта тие го имаат тој примат, но во секој случај како трета група на наоѓалишта. Практиката на истражување, проучување и експлоатација на наоѓалиштата од оваа генетска група досега ги потврдиле сознанијата дека групата на метаморфни наоѓалишта третираат наоѓалишта поврзани со специфични литостратиграфски комплекси во кои процесот на метаморфизмот развил најразлични фации. Во рамките на овој учебник, авторот сосема солидно ги сфатил, ги проучил и на пристоен начин ги презентирал податоците кои ги третираат условите на настанокот на метаморфните наоѓалишта, главно, во две групи. Во првата група се обработени метаморфисаните наоѓалишта или наоѓалишта што и пред процесот на метаморфизмот постоеле како ендегени или егзогени, додека во процесот на метаморфизмот биле преобразени и станале стабилни на новонастанатите услови. Овде се презентирани податоци за наоѓалишта на олово и цинк, уран, злато и др., а наведени се и карактеристични примери на наоѓалишта за оваа генетска група. Во втората група се обработени метаморфогените наоѓалишта или наоѓалиштата кои се настанати исклучително во процесот на метаморфизмот. Нивните услови на настанок се покомплицирани и се поврзуваат со појаснувањето на настанокот на таканаречените метаморфни флуиди. Станува збор за карактеристични метаморфогени наоѓалишта во кои се третираат минерали со специфични генетски обележја, како што се дистени, стауролити, силиманити и други, а од редот на металите овде се посочуваат алпските типови на жици.

На крајот, уште еднаш сакаме да констатираме дека методолошкиот пристап за оформување на овој значаен учебник е исклучително професионален, материјалот ги содржи сите елементи да биде отпечатен како универзитетски учебник, истиот има современ тек и изобилува со многу нови информации кои се приспособени на студентските потреби од една страна, но имаат и карактер на повисок степен со што со право можат да бидат користени и од други заинтересирани субјекти.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Од досега изнесеното и образложено во рамките на оваа рецензија, Комисијата констатира дека материјалот содржан во ракописот за учебникот „Генеа на рудни наоѓалишта“, од авторот проф. д-р Тодор Серафимовски, ги исполнува сите потребни услови да биде отпечатен како универзитетски учебник. Комисијата смета дека материјалот е пишуван професионално, со јасна цел и намена, и истиот има нагласено современ карактер. Овој материјал е од раритетен карактер и ние сме убедени дека истиот ќе има позитивно влијание на развојот на оваа гранка од геолошката наука. Материјалот содржан во ракописот за овој учебник ќе биде добредојден за студентите од Факултетот за природни и технички науки при Универзитетот „Гоце Делчев“, но по својата содржина и комплексност на информациите истиот може да биде ползуван и од далеку поширок опсег на интересенти.

На крајот, Комисијата има посебна чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за природни и технички науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ **да го прифати позитивно оценетиот ракопис за учебникот „Генеа на рудни наоѓалишта“**, поднесен од **проф. д-р Тодор Серафимовски** и да отвори постапка за негово издавање во официјален универзитетски учебник. Со тоа студентите на Факултетот за природни и технички науки ќе добијат респектабилен учебник напишан по европски и светски норми, а Универзитетот „Гоце Делчев“ уште една можност за сопствена афирмација.

Рецензентска комисија

Д-р Тадеј Доленец, редовен професор, с.р.

Д-р Раде Јеленковиќ, редовен професор, с.р.